

Računovodstvo človeških zmožnosti

Znanstvene monografije
Fakultete za management Koper

Glavni urednik

prof. dr. Egon Žižmond

Uredniški odbor

doc. dr. Roberto Biloslavo

izr. prof. dr. Štefan Bojnec

izr. prof. dr. Slavko Dolinšek

doc. dr. Justina Erčulj

doc. dr. Tonči A. Kuzmanić

izr. prof. dr. Zvone Vodovnik

Računovodstvo človeških zmožnosti

Zakaj klasične bilance ne kažejo prave slike o premoženjskem in finančnem stanju podjetij ter o njihovi uspešnosti?

Franko Milost

Management

*Računovodstvo človeških zmožnosti:
zakaj klasične bilance ne kažejo
prave slike o premoženjskem
in finančnem stanju podjetij
ter o njihovi uspešnosti?*

izr. prof. dr. Franko Milost

Strokovna recenzenta · prof. dr. Marko Hočevar
in doc. dr. Aleš Novak

Izdala in založila · Univerza na Primorskem,
Fakulteta za management Koper, 2007

Zarjjo · prof. dr. Egon Žižmond

Risbe in oblikovanje · Alen Ježovnik

© 2007 Fakulteta za management Koper

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

657.3(075.8)

MILOST, Franko

Računovodstvo človeških zmožnosti : zakaj klasične bilance
ne kažejo prave slike o premoženjskem in finančnem stanju
podjetij in o njihovi uspešnosti? / Franko Milost. -

Koper : Fakulteta za management, 2007. -

(Znanstvene monografije Fakultete za management Koper)

ISBN 978-961-6573-57-3

231863808

Kazalo

- Seznam slik · 8
- Seznam preglednic · 9
- Predgovor · 11
- 1 Uvod · 13
- 2 Človeške zmožnosti in intelektualno premoženje · 19
 - 2.1 Pojem intelektualnega premoženja · 19
 - 2.2 Odprta vprašanja koncepta intelektualnega premoženja · 19
- 3 Prvine poslovnega procesa · 29
 - 3.1 Pojem prvin poslovnega procesa · 29
 - 3.2 Delo kot prvina poslovnega procesa · 30
- 4 Razlogi za vključevanje vrednosti človeških zmožnosti v računovodske izkaze in razlogi proti temu · 35
- 5 Odnos do računovodstva človeških zmožnosti · 47
 - 5.1 Uporabniki informacij o človeških zmožnostih · 47
 - 5.2 Dejavniki, ki vplivajo na odnos posameznikov do neke računovodske rešitve · 49
 - 5.3 Prepad med teorijo in prakso poslovnega računovodstva · 52
 - 5.4 Ali je poslovodno računovodstvo v krizi? · 56
- 6 Razvoj ekonomske misli o računovodstvu človeških zmožnosti · 61
 - 6.1 Predklasični ekonomisti · 61
 - 6.2 Klasični ekonomisti · 62
 - 6.3 Neoklasični ekonomisti · 63
 - 6.4 Moderni ekonomisti · 64
- 7 Vloga računovodstva človeških zmožnosti pri ravnanju z zaposlenimi · 71
- 8 Računovodstvo človeških zmožnosti kot informacijski sistem · 75
 - 8.1 Primer podjetja R. G. Barry Corporation · 75
 - 8.2 Primer podjetja Touche Ross & Co. · 86
 - 8.3 Primer podjetja Midwestern Insurance Company · 93
 - 8.4 Primer univerze Michigan · 100

- 8.5 Primer podjetja Excellent Electronic Company · 100
- 9 Teorija merjenja in njena vloga v računovodstvu človeških zmožnosti · 107
 - 9.1 Pojem merjenja in njegove ravni · 107
 - 9.2 Ravni merjenja v računovodstvu človeških zmožnosti · 108
 - 9.3 Uporabnost posameznih meril · 109
 - 9.4 Zanesljivost in ustreznost meril, ki jih uporablja računovodstvo človeških zmožnosti · 110
 - 9.5 Osnovna in nadomestna merila · 110
- 10 Vrednotenje zaposlenih · 113
 - 10.1 Nedenarno vrednotenje zaposlenih · 113
 - 10.2 Denarno vrednotenje zaposlenih · 124
- 11 Naložbe v zaposlene · 161
 - 11.1 Sestavine naložb v zaposlene · 161
 - 11.2 Vrednotenje naložb v zaposlene · 162
 - 11.3 Računovodsko spremljanje naložb v zaposlene · 168
- 12 Aplikativne raziskave o računovodstvu človeških zmožnosti · 171
 - 12.1 Aplikativne raziskave o vplivu informacij o vrednosti zaposlenih na kadrovske odločitve · 171
 - 12.2 Aplikativne raziskave o vplivu informacij o vrednosti zaposlenih na naložbene odločitve · 174
 - 12.3 Raziskava o odnosu do računovodstva človeških zmožnosti v slovenskih podjetjih · 178
- 13 Merjenje dosežkov podjetja · 187
 - 13.1 Merila gospodarske vrednosti · 189
 - 13.2 Kazalniki poslovanja · 191
- 14 Vplivi vključevanja vrednosti zaposlenih in naložb v zaposlene · 201
 - 14.1 Vplivi vključevanja vrednosti zaposlenih in naložb v zaposlene v računovodske izkaze na bilanco stanja · 201
 - 14.2 Vplivi na bilanco (izkaz) poslovnega izida · 205
 - 14.3 Vplivi na poslovni izid in davčno obremenitev podjetja · 205
- 15 Ali so računovodski izkazi podjetij realni? · 209
 - 15.1 Ekonomske kategorije v računovodstvu: ali povezave med njimi odražajo gospodarsko stvarnost? · 210
 - 15.2 Stroški, sredstva, odhodki · 210
 - 15.3 Merila za preoblikovanje stroškov v sredstva oziroma odhodke · 213
 - 15.4 Ustreznost in vsebinsko pravilna uporaba meril za preoblikovanje stroškov v sredstva oziroma odhodke · 214
 - 15.5 Zakaj se računovodstvo človeških zmožnosti še ni uveljavilo? · 222

16	Perspektive računovodstva človeških zmožnosti · 225
16.1	Odprta vprašanja računovodstva človeških zmožnosti · 225
16.2	Možni vplivi računovodstva človeških zmožnosti · 229
17	Sklep · 231
	Povzetek · 235
	Literatura · 241

Seznam slik

- 5.1 Proces vedenjskega zaznavanja · 51
- 5.2 Čas in napor, potrebna za spremembo skupinskega obnašanja · 51
- 8.1 Informacijski sistem računovodstva človeških zmožnosti v podjetju R. G. Barry Corporation · 79
- 8.2 Organizacijska shema podružnice podjetja Midwestern Insurance Company · 94
- 10.1 Merila vrednotenja zaposlenih · 114
- 10.2 Michiganski model nedenarnega vrednotenja zaposlenih · 118
- 10.3 Flamholtzov model nedenarnega vrednotenja zaposlenih · 120
- 10.4 Oganov model vrednotenja zaposlenih · 122
- 10.5 Model kapitalizacije zgodovinskih stroškov · 130
- 10.6 Model kapitalizacije zgodovinskih stroškov, ki so ga uporabljali v podjetju R. G. Barry Corporation · 131
- 10.7 Sestavine pozicijskih nadomestitvenih stroškov · 133
- 10.8 Dinamični model vrednotenja zaposlenih kot posameznikov · 141
- 13.1 Kazalniki poslovanja · 191
- 14.1 Življenjski cikli posameznih vrst zaposlenih · 204
- 15.1 Sredstva proizvajalnega podjetja na dan 30. 6. in njegovi odhodki v prvih šestih mesecih poslovnega leta · 211
- 15.2 Sredstva proizvajalnega podjetja in njegovi odhodki po dokončanju proizvodnje · 211
- 15.3 Sredstva in odhodki proizvajalnega podjetja po opravljenih naložbah · 212
- 15.4 Posledice preoblikovanja stroškov v sredstva oziroma odhodke · 219

Seznam preglednic

- 4.1 Izkaz poslovnega izida podjetja Southwestern Electronics Company za leto 19xx · 45
- 4.2 Aktivna stran bilance stanja podjetja Southwestern Electronics Company na dan 31. 12. 19xx · 46
- 7.1 Vloga računovodstva človeških zmožnosti pri ravnanju z zaposlenimi · 72
- 8.1 Vrednost naložb v nekatere skupine zaposlenih · 80
- 8.2 Naložbe po posameznih funkcijskih področjih ravnanja z zaposlenimi · 81
- 8.3 Bilanca stanja podjetja R. G. Barry Corporation na dan 31. 12. 1970 · 81
- 8.4 Izkaz poslovnega izida podjetja R. G. Barry Corporation za leto 1970 · 82
- 8.5 Bilanca stanja podjetja R. G. Barry Corporation na dan 31. 12. 1971 · 82
- 8.6 Izkaz poslovnega izida podjetja R. G. Barry Corporation za leto 1971 · 82
- 8.7 Razlike v donosnosti sredstev podjetja R. G. Barry Corporation v letu 1971 ob uporabi različnih računovodskih pristopov · 84
- 8.8 Predračunani stroški pridobitve zaposlenih v podjetju R. G. Barry Corporation v letu 1969 · 84
- 8.9 Analiza stroškov v zvezi s porabljenim časom za leto 1970 · 89
- 8.10 Analiza stroškov v zvezi s porabljenim časom za leto 1970 · 90
- 8.11 Izkaz tokov zaposlenih podjetja Touche Ross & Co. v letu 1970 · 91
- 8.12 Poročilo o opravljenem delu podjetja Touche Ross & Co. v letu 1970 · 92
- 8.13 Predračunani in standardni pozicijski nadomestitveni stroški v prodajnem oddelku podružnice · 96
- 8.14 Predračunani in standardni pozicijski nadomestitveni stroški v pravni službi podružnice · 96
- 8.15 Predračunani in standardni pozicijski nadomestitveni stroški po njihovih vrstah v prodajnem oddelku · 97
- 8.16 Predračunani in standardni pozicijski nadomestitveni stroški po njihovih vrstah v pravni službi · 97
- 8.17 Prihranki pri stroških plač zaposlenih v primeru začasne prekinitve dela · 101

- 8.18 Predračunani stroški nadomestitve dela zaposlenih po njihovi začasni odpustitvi · 103
- 8.19 Predračunani stroški ponovne zaposlitve začasno odpuščenih in njihove nadomestitve z novimi zaposlenimi · 104
- 8.20 Primerjava med stroški in koristmi sprejete različice o začasni odpustitvi dela zaposlenih · 104
- 8.21 Vrednost zaposlenih v podjetju BHEL · 105
- 9.1 Intervalne vrednosti napadalcev · 108
- 10.1 Znanje in delovne izkušnje zaposlenih v podjetju Abt Associates · 115
- 10.2 Donosnost vloženih sredstev posameznega podjetja · 126
- 10.3 Izračun vrednosti zaposlenih z modelom »nenabavljenega« dobrega imena · 126
- 10.4 Izvirne vrednosti plač zaposlenih v prihodnjih petih letih · 129
- 10.5 Primer vrednotenja sredstev posameznih oddelkov · 135
- 11.1 Bilanca stanja podjetja na dan 1. januar · 163
- 11.2 Bilanca stanja podjetja na dan 31. december · 164
- 11.3 Bilanca poslovnega izida podjetja za poslovno leto · 165
- 11.4 Amortizacijski načrt naložb v zaposlene ob uporabi klasičnega pristopa · 166
- 11.5 Amortizacijski načrt naložb v zaposlene ob uporabi računovodstva človeških zmožnosti · 166
- 12.1 Razlogi za uvedbo računovodstva človeških zmožnosti · 180
- 12.2 Razlogi proti uvedbi računovodstva človeških zmožnosti · 182
- 12.3 Razlogi za in proti uvedbi računovodstva človeških zmožnosti · 184
- 12.4 Dobički na delnico podjetij A in E · 185
- 12.5 Dobički na delnico podjetij C in D · 185
- 14.1 Dobe koristnosti zaposlenih in naložb v zaposlene v SCAA · 203
- 14.2 Razlike v višini dobička na delnico ob uporabi različnih računovodskih pristopov · 206
- 15.1 Bilanca poslovnega izida podjetja A, sestavljena z uporabo klasičnega pristopa in računovodstva človeških zmožnosti · 220
- 15.2 Aktivna stran bilance stanja podjetja A · 220

Predgovor

To delo je vsebinska nadgradnja moje knjige *Računovodstvo človeških zmožnosti* iz leta 2001. V predgovoru k njej sem zapisal, da se večina avtorjev, ki obravnavajo problematiko računovodskega obravnavanja človeških zmožnosti, ukvarja zlasti z dokazovanjem, česa vsega se ne da narediti. Podobno kot takrat sem tudi danes med tistimi, ki skušajo razmišljati drugače.

Zahvaljujem se vsem, ki ste mi kakorkoli pomagali. Naj omenim le vodstvo Fakultete za management v Kopru, ki mi je omogočilo izdajo tega dela, Alena, ki ga je oblikoval, recenzenta Marka in Aleša ter še posebej prijatelja in kolega Matjaža. Njegove jasne misli so mi bile pri pisanju v veliko pomoč.